

Trotjänare avvecklad – ATL-växlarna digitala

Den 30 november 1994 stängde dåvarande C F10, öv 1. Mats Hellstrand, av den sista kvarvarande nätväxeln modell AKE 129. Några dagar innan avstängdes de sista ETSS-växlarna. Därmed är ännu ett viktigt steg taget i moderniseringen av försvarets telekommunikationer.

Text: Lars Burström, FMV:TelekomS

AKE 129 var en programminnesstyrd televäxel tillverkad av LM Ericsson. Det var den första automatiska växeln i försvarets telenät (FTN) där den togs i drift 1969. Från början var det endast växlarna av denna modell som svarade för den kretskopplade bärartjänsten ATL, men senare kompletterades de med modernare växlarna. Den första av dessa var ETSS vilken tillverkades av amerikanska GTE.

Analoga växlarna

Både AKE 129 och ETSS är analoga och kan inte svara mot de krav som användarna ställer i fortsättningen. Ser man tillbaka på planeringen från 1980-talet så avsågs AKE 129 avvecklas före utgången av 1994 vilket alltså uppfylldes. En positiv avvikelse är dock utbytet av ETSS. Enligt den refererade planen skulle nämligen ETSS vara kvar betydligt längre men i vissa fall omlokaliseras. När senare kraven från bl a STRIC definierades framgick det allt tydligare att ETSS borde materielomsättas. På uppdrag från dåvarande Flygstaben omplanerades därför medel så att ATL kunde moderniseras i väsentligt snabbare takt.

AKE 129 var en mycket utrymmeskrävande maskin som utöver det elektriska även innehöll lite rörlig mekanik. Program och kataloger lästes in i form av till synes oändliga hålremsor för att lagras i kärnminnen. Trots att det är sextiotalskonstruktion gick växeln ganska snabbt i ett kvarts sekel. Den fordrade dock en hel del god omvårdnad varför avvecklingen är tydligt märkbar i sänkta underhållskostnader för FTN.

Digitalisering

Moderniseringen har regionalt krävt stora insatser av både MTK och VF/Uhreg. Med hänsyn till att de under perioden haft kapa-

Lennart Levin, Uhreg S, stänger av den sista AKE 129-växeln

Foto: Peter Lindholm, F10 FK S

citetsproblem här och var i landet har det krävts betydande ansträngningar av ett antal engagerade personer. **TACK FÖR GODA INSATSER!**

Nu är samtliga nätväxlarna i FTN digitala. Dessutom är snart alla trunkarna, dvs förbindelserna mellan växlarna, också digitala. I takt med den ökade digitaliseringen har överföringskvaliteten ökat hörbart. En förbättring som inte märks så enkelt är att uthålligheten i nätet ökat genom att antalet växlarna utökats rejält. Ytterligare bidrag till ATL:s krigstida värde är att de nätväxlarna som köpts för särskilda fredsbehov för en mindre merkostnad placeras i transportabla containrar. Därmed kan de i krig ersätta utslagna växlarna.

Övrig modernisering

För närvarande driftsätts modernare signa-

ling i ATL. Användarna kommer att märka det bl a genom att uppkopplingstiderna reduceras. Dessutom tillkommer nya tjänster som förmedling av 64 kbit/s-förbindelser. 1996 levererar tillverkaren ERA ISDN-gränssnittet 30B+D vilket kommer att användas av bl STRIC och Arméns Telesystem 9000.

Fröken Ur sist ut

Avstängningen av AKE 129 innebär som framgått slutet på de analoga nätväxlarnas era i ATL. Det var glädjande att Mats Hellstrand som tillträdande chef för Flygvapenledningens Programavdelning avsatte tid för denna milstolpe i FTN:s historia. Det var väl passande att det sista samtalet som kopplades upp via AKE 129 gick till Fröken Ur, ett samtal som bröts när AKE 129 gick ur tiden.